

DİYARBAKIR'DA ATÇILIK

Diyarbakır tarihinde, at sporları ile tanınmış bir ilimizdir. Tarihte at sahibi olmak bir övünç vesilesiydi. Meşhur gezgin Tavernier Diyarbakır'la ilgili hatıralarını anlatırken;"Paşanın birçok atlı süvarisi var ve yirmi bin atlıyı toparlayabilecek güçtedir.'demektedir.

Tarihe bakıldığında da 26 Mayıs 1789 tarihinde Mısır için Diyarbakır'dan 2000 süvari istendiği görülmektedir.

Diyarbakır'da at sporları Diyarbakır'ın eski yerlileri Asurlularla da ilişkilidir. Asur ordularının en kuvvetli bölümünü vahiy edilmiş kitaplarda sık sık duyduğumuz arabalar ve atlılar oluşturunuyordu.Naharayna'nın(Mezopotamya'nın atlarından ve arabalarından Mısır'ın 18. hanedanının en eski krallarına ait olan anıtların birinde bahsedilir.

Diyarbakır'da At sporlarına alt yapı teşkil eden önemli bir oluşum Diyarbakır'ı başkent yapan devletlere örneğin Akkoyunlulara aittir. Akkoyunlu sarayında elçi olarak bulunan Venedik elçisi, Uzun Hasan'ın atlılarının 100.000 olduğunu hesap etmiştir.

Bugün Diyarbakır'da Koşu yolu semti bulunmaktadır. Bu semtin adının geçmişte burada atların koşturulmasından dolayı geldiği herkes tarafından bilinmektedir. Geçmişin parlak izlerini sürdürmek için bir hipodrom yapılmıştır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Türkiye Jokey Kulübü'nün işbirliğiyle Diyarbakır-Mardin Karayolu üzerinde 01.Ekim 2008 tarihinde yapımına başlanan Çınar ilçesi Beşpınar Köyü sınırları içindeki binbeşyüz (1500) dekar alana kurulan ve yaklaşık 15 milyon TL'ye mal olan Hipodromun pist sahası 1600 metredir. Padok sahasının etrafı tellerle çevrilmiştir. 1350 kişilik kapasiteli kapalı tribüne sahip olan Hipodromda. Atların ve seyislerin barınacağı (120 at ve 120 seyisin) odalarının olduğu binaların inşaatları 2009 yılında bitirilmiş olup hizmete açılmıştır.

İdare binası kullanımı için 150 tonluk su deposu ve ahırların su ihtiyacı için de 300 tonluk su deposu yapılmıştır. 4500 metrekarelik bir alan üzerine araç otoparkı inşa edilmiş olan Diyarbakır Hipodromu geçmişteki, atçılık tarihimizi tekrar canlandıracaktır.

Diyarbakır, Türkiye`de Arap atçılığının merkezlerinden bir tanesidir. 1928 yılında Mustafa Kemal ATATÜRK Dicle kenarında 1000 dönümlük arazi

Adil ALAN

Tarım İl Müd, Hayvan Sağlığı
Şube Müdürü, Diyarbakır

aldırıp 32 atlık aygır deposu yapmıştır. Aygır deposu yaptırdıktan sonra 1930 yılında merhum İhsan AKGÜN, Nurettin ARAL ve Selahattin BATUR'u (İnal BATUR'un babası) Bağdat'a gönderip Irak ve İran'da o zamanki padişah yarışlarından külçe altın kazanan safkan arap atlarını Diyarbakır'daki aygır deposuna getirtti. Budamızlıklardan çok güzel safkan arap tayları elde edildi. Şuan Dicle Üniversitesi kampüsünde bu aygır deposu atıl vaziyette bulunmaktadır. Bakanlığımız ve Türkiye Jokey Kulübü bu atıl vaziyetteki aygır deposuyla ilgili Dicle Üniversitesiyle ortak bir çalışma yürütmektedir ve buranın tekrar restore edilmesi için bir ödenek ayırmıştır. Bununla birlikte At yarışları 1927 yılının sonbaharında arap atının ıslahı için devlet tarafından Diyarbakır'da yapılmaya başlandı. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Diyarbakır'da yarışlar 6 hafta yapıldı.

Diyarbakır'daki bu yarışlar sırasıyla; şuan adliye sarayının arkasında bulunan helikopter pistinde daha sonra o dönemde (boş arazi olan) ofisteki paşa konağının arkasındaki boş alana ve 1955 yılından itibaren de yarışlardan adını alan Koşuyolu semtinde yapıldı. Bu yapılan yarışlarda ilk 3 dereceyi alan atlar Ankara'dan gelen uzman heyet tarafından genel bir kontrolden geçirildikten sonra damızlık olarak Karacabey, Çifteler, Karaköy, Sultansuyu ve Altındere haralarına gönderilirdi.

Merhum Tahir POLAT'ın oğlu merhum Hıdır POLAT'a ait belgelerden ve çocuklarının(Kemal POLAT) ifadelerine göre 1959 yılında yapılan yarışlarda Amerika'dan gelen bir bayan jokeyinde(cilbet) katıldığı yarışta Tahir POLAT'ın bindiği at birinci gelmiştir ve birinci

gelen bu atı zengin olan Amerika'lı bayan satın alarak ülkesine götürmüştür(1929 doğumlu Diyarbakır'ın eski atçılarında ve halen bu mesleğini sürdüren Mehmet Şerif ALPAY 'ın ifadesi)

Şimdilerde koşu yolu diye bilinen ve burada büyük bir park oluşturulan yerde her yıl ilkbahar ve sonbaharda at yarışları düzenlenir ve halk oraya akın ederdi. Tozun toprağın içinde olmasına rağmen kimse umursamaz, herkes yer kapmak için çok önceden koşu sahasını doldururdu.

Atların koştuğu yerde tel örgü falanda bulunmazdı, isteyen dokunabiliyordu. Burasını tabir yerindeyse mahşeri bir insan kalabalığı doldururdu. Karacadağ mintikasıdan Sabri Kahya'nın kır atı kendi branşında daima birincilik almış. Mızımız Muhammed, Göçmen Bekir gibi jokeyler çeşitli mesafelerde birincilikleri olan, Diyarbakırlılar için tanınan simalardanmışlar. Hakem heyeti koşu pistinin içindeki binadan dürbünlerle yarışları takip ettikleri gibi heyetten bir kısmı da koşu meydanının içinden at yarışlarını izler, usulsüz hareketlerde bulunanları diskalifiye ederlermiş.

At yarışlarına çok kişi katılırdı fakat birinciyi herkes bilirdi. O hiç değişmezdi. Tahar Ağa (Tahir POLAT) her yarışın galibiydi. Son zamanlarında yaşlanmış olmasına rağmen koşmaktan geri durmamış ve Diyarbakır'ın at yarışlarına katılmıştı.

Zayıf, nahif vücuduyla atın üzerinde öylesine bir ustaca oturuşu vardı ki, bazen sanırdınız at koşuyor üzerinde Tahar Ağa yok. Kendisi bazen

zorlanırdı, fakat ne eder, ne yapar bu zorlandığı koşuyu bile kazanırdı. (Tahar Ağa 1960 yılının sonunda yapılan yarışta attan düşerek öldü.)

Tahar Ağa ölünce at yarışları da öldü mü? Ölmedi. Diyarbekir'e yakın bir köye taşındı at yarışlarının yapıldığı yer. Fakat o günkü sevgi öldü, o günkü ruh öldü çünkü'' Tahar Ağa'da öldü. Öldüğünde şöyle bir söz duymuştum: ''Su testisi su yolunda kırıldı'' Rahmetle anıyoruz. (M. Mergen).

Daha sonra Koşu yolundaki at yarışları 1973 yılına kadar devam etti. (1971 tarihinde yapılmadı) O dönemde hiçbir yerleşmenin olmadığı Koşu yolunda lise inşaatının başlaması üzerine buradaki at yarışları o dönemin mülki amirleri tarafından yaptırılmadı. Bundan dolayı 1974 ve 1975 yıllarında yarışlara ara verildi. 1976 yılında yarışlar ilimiz merkezinde bulunan Karabaş köyüne taşındı ve oradaki yarışlar 2006 yılına kadar devam etti. (1979-1980-1991-1992-1993-1994 tarihlerinde yapılmadı). Karabaş köyündeki yarışlar 2007 yılında Beş pınar köyünde temeli atılan hipodrom arazisinde yapıldı. 2008 yılında ise hipodromun, yapımı tamamlanan pistinde son mahalli yarış olarak düzenlendi.

Beklenen gün geldi Diyarbakır'ımız Türkiye'nin 8. ve en büyük arazisine sahip Hipodromuna kavuştu (23 Eylül 2009). Bundan böyle mahalli at yarışları yerine ulusal at yarışları düzenlenecektir. Cumhuriyet tarihinden beri safkan arap atçılığının merkezi konumundaki ilimiz geçte olsa hak ettiği hipodromuna 23 Eylül 2009 tarihinde kavuşmuştur.

23 Eylül 2009 tarihinde resmi yarışlara başlanan Türkiye'nin 8.ci ve en büyük hipodromunda ilk sezonunda 10 yarış gününde toplam 75 koşu gerçekleştirilmiştir. 2.5 ay süren ilk sezon boyunca hipodromun bulunduğu Çınar İlçesi Belediyesine yaklaşık bir milyon TL kaynak aktarımı Diyarbakır'a da dolaylı olarak iki milyon TL civarında ekonomik girdi sağlandı.

2.5 aylık süreç içerisinde misafirlerden ve personelden oluşan yaklaşık 1.500 kişiye otellerden hizmet verildi. Bu kişiler sosyal ihtiyaçlarını bu kentten karşıladılar. Atlarımızın ilaçları, yemleri, Veterinerlik hizmetlerinden oluşan çeşitli ihtiyaçları ve atların nakilleri Diyarbakır'a ekonomik açıdan büyük oranda katkı sağladı. 2009 yılında 10 yarış günü sonunda dağıtılan ikramiye miktarı iki milyon TL'dir. Bu ikramiyeyi ilimize gelen atçılar aldı. Önümüzdeki yıllarda bölge At Cenneti haline gelecektir.

1-Diyarbakır Hipodromunun Açılışı(23 Eylül 2009)

2-Koşu Bitimi

3-Hipodromda Yarış İzlemeye Gelen Diyarbakırlılar

4-Tahar Ağanın Torunları

